

ČESKÁ MUZEA POD KŘÍDLY SOVY ATHENY

CZECH MUSEUMS UNDER THE WINGS OF THE OWL ATHENA

Kateřina Saloňová

Národní muzeum / National Museum

ATHENA (Access to Cultural Heritage Network Across Europe) je tříletý projekt hrazený z programu eContentplus. ATHENA vytváří síť evropských muzeí a jejím hlavním účelem je sběr digitálního muzejního obsahu a jeho následné umístění v Europeaně (Evropské digitální knihovně).

Projekt se snaží muzeím a galeriím vstup do Europeanu co nejvíce usnadnit. Zabývá se proto problematikou mapování metadat, řízenou terminologií, tezaury, ontologií v popisu kulturního dědictví, technickými normami, protokoly pro výměnu dat a analýzou problémů souvisejících s autorským právem.

Do projektu je v současné době zapojeno kolem stovky institucí z 23 evropských zemí. Hlavním koordinátorem celého projektu je italské ministerstvo kultury. Českou republiku zastupuje Národní muzeum jako Národní kontaktní bod, dále pak Slezské zemské muzeum, Muzeum romské kultury, Regionální muzeum v Chrudimi a Naše muzeum, o. s. Technickými partnery projektu jsou Devotem, s. r. o., a Cross Czech, a. s.

Pokud se muzeum rozhodne prezentovat své sbírky prostřednictvím Europeanu, mělo by mít vlastní on-line databázi. Europeanu totiž v podstatě funguje jako rozcestník, který návštěvníka odkazuje přímo na jednotlivé databáze muzeí a galerií. Na jejích stránkách je prezentován pouze stručný popis předmětu a jeho náhled. Aby odkaz z Europeanu na databázi muzea fungoval, je nutné udržet link beze změny. Zpřístupnění sbírkových předmětů na webu samozřejmě není všechno. Databáze muzea by měla využívat standard pro popis digitálních objektů. Europeanu v současné době využívá tzv. European Semantic Elements (ESE), což je v podstatě upravený Dublin Core. V rámci projektu ATHENA je však možné využívat i jiné standardy, které muzea v Evropě běžně využívají, jako například SPECTRUM, Museumdat apod. Doporučený minimální popis digitálního objektu má obsahovat kategorie: název, tvůrce, předmět, popis, datace – vznik/vydání, typ objektu, formát – měřítko/médium, identifikátor a odkaz na digitální reprezentaci. Webová stránka musí umožňovat export do xml. V tomto jazyce se informace ke sbírkovým předmětům předávají Europeaně. Vlastní digitální objekt není nikam nahráván, ale je na něj prostřednictvím XML pouze odkaz. Europeanu může prezentovat jen to, co zobrazuje mateřská instituce. Je třeba zdůraznit, že ATHENA ani Europeanu informace získané od poskytovatelů digitálního obsahu nepozměňují, na nich také je, aby vyřešili autorská práva. [Metadata Mapping & Normalisation Guidelines for the European Prototype, Verze 1.2.1, 2010]

ATHENA reprezentuje velmi jednoduchý způsob sběru a poskytování digitálního obsahu do Europeanu. Na jaře 2010 se o tom přesvědčilo 54 muzeí, která v rámci Rhine release předala do Europeanu kolem 4 114 000 digitalizova-

ných objektů. Z Národního muzea se jednalo o 30 000 digitalizovaných sbírkových předmětů. Nový digitální obsah se na stránkách Europeanu objeví během druhé poloviny roku 2010. Další předání digitalizovaného obsahu v rámci projektu (Danube release) je plánováno na jaro 2011.

Muzejní digitalizovaný obsah je předáván prostřednictvím ingersteru, který byl v rámci projektu ATHENA vyvinut. Ten umožňuje uživatelům jednoduchým způsobem namapovat metadata do formátu LIDO (Light Information Describing Objects), čímž usnadňuje přijímání informací z různých struktur, sbírek a softwarových systémů. Díky LIDO odpadá velká část prací spojených s transformací různorodých formátů do sémantických prvků vyžadovaných Europeanou (ESE).

Většina českých muzeí v současné době nemá on-line databázi, a to především z důvodu nedostatku finančních prostředků. Abychom rozšířili možnosti publikovat sbírkové předměty českých institucí v Europeaně, rozhodli jsme se jim bezplatně otevřít vlastní on-line databázi www.esbirky.cz. Jejím prostřednictvím je možné dodávat digitalizovaný obsah do Europeanu, ale i do dalších databází, které vyžadují XML. Prostřednictvím eSbírek je možné prezentovat audio, video i text. Každá zúčastněná instituce má možnost své sbírky sama administrovat. Po dobu trvání projektu ATHENA je tato služba zcela zdarma, po jeho ukončení počítáme se zavedením symbolického poplatku, který bude pokrývat platby za uložená data.

Pro účely prezentace sbírek dalších českých institucí prošla databáze velkou rekonstrukcí. Snažili jsme se, aby vyhledávání bylo co nejvíce intuitivní a příjemné pro uživatele. Změněna byla grafika, způsob členění sbírek a vyhledávání. Návštěvníci mohou vyhledávat podle instituce, typu sbírky, materiálu, místa a datace. Nově byla zavedena kategorie Předmět měsíce, v níž budou populárně-naučnou formou prezentovány předměty se vztahem ke konkrétnímu datu či období v roce. Návštěvníci mohou vystavené sbírky odkazovat či hodnotit prostřednictvím sociálních sítí Facebook a Twitter.

Věříme, že eSbírkou najdou mezi návštěvníky muzeí oblibu. Jsme přesvědčeni, že zájem návštěvníka je třeba upoutat před, v průběhu i po návštěvě muzea. Prezentace sbírek prostřednictvím webu toto umožňuje. Již dávno překonané jsou obavy, že pokud sbírky budeme prezentovat prostřednictvím webu, návštěvníky ztratíme. Opak je pravdou, což potvrdila zkušenost muzea Van Gogha v Amsterdamu. Na podzim 2009 se konala velká výstava Van Goghových dopisů. Skeny dopisů včetně jejich přepisu byly zároveň prezentovány prostřednictvím webu. Návštěvníci tedy měli možnost si před návštěvou výstavy dopisy prohlédnout. Muzeum uvádí, že díky on-line prezentaci se zájem o výstavu oproti běžné návštěvnosti zdvojnásobil. [www.vangoghletters.org, 28. 7. 2010]

Závěrem chci připomenout, že pod křídla sovy ATHENY se mohou schovat všechna muzea, která digitalizují a mají zájem sbírkové předměty zpřístupnit veřejnosti prostřednictvím Europeany. Účast v projektu umožňuje získání know-how k vytváření vlastního digitálního obsahu a kontaktů na další paměťové instituce z celé Evropy sdružené v projektu. [www.athenaeurope.org; www.emuseum.cz/athena]

Summary

ATHENA (Access to Cultural Heritage Networks Across Europe), the European museum network, is a project which purpose is to harvest museum content and deliver it

into Europeana (the European digital library). ATHENA is the simplest way for museums – or cultural institutions in general – to harvest and deliver digital content into Europeana. Through ATHENA, the resources will be seamlessly integrated with its sister institutions across Europe, promoted and made instantly accessible to audience all over the world. The National Museum would like to encourage Czech institutions to publish digitised objects. The web site www.esbirky.cz is available for publishing their digital content. It was created for institutions that don't have their own on-line presentation of digitised collections. The web site makes these collections accessible via Europeana because it contains all the standards which are necessary for contributing into this database.

Obrazová příloha

ATHENA
Access to cultural heritage
networks across Europe

HOME MY PROFILE ADMINISTRATION **IMPORT** OVERVIEW DATA REPORT LOGOUT

Import

Select your import method:

- ☐ Http Upload Only zip, xml, and excel files allowed
- ☐ NTUA FTP Upload NTUA FTP:
- ☐ Remote FTP/HTTP Upload Give URL to remote ftp/http server
- ☐ OAI URL Give link to OAI repository

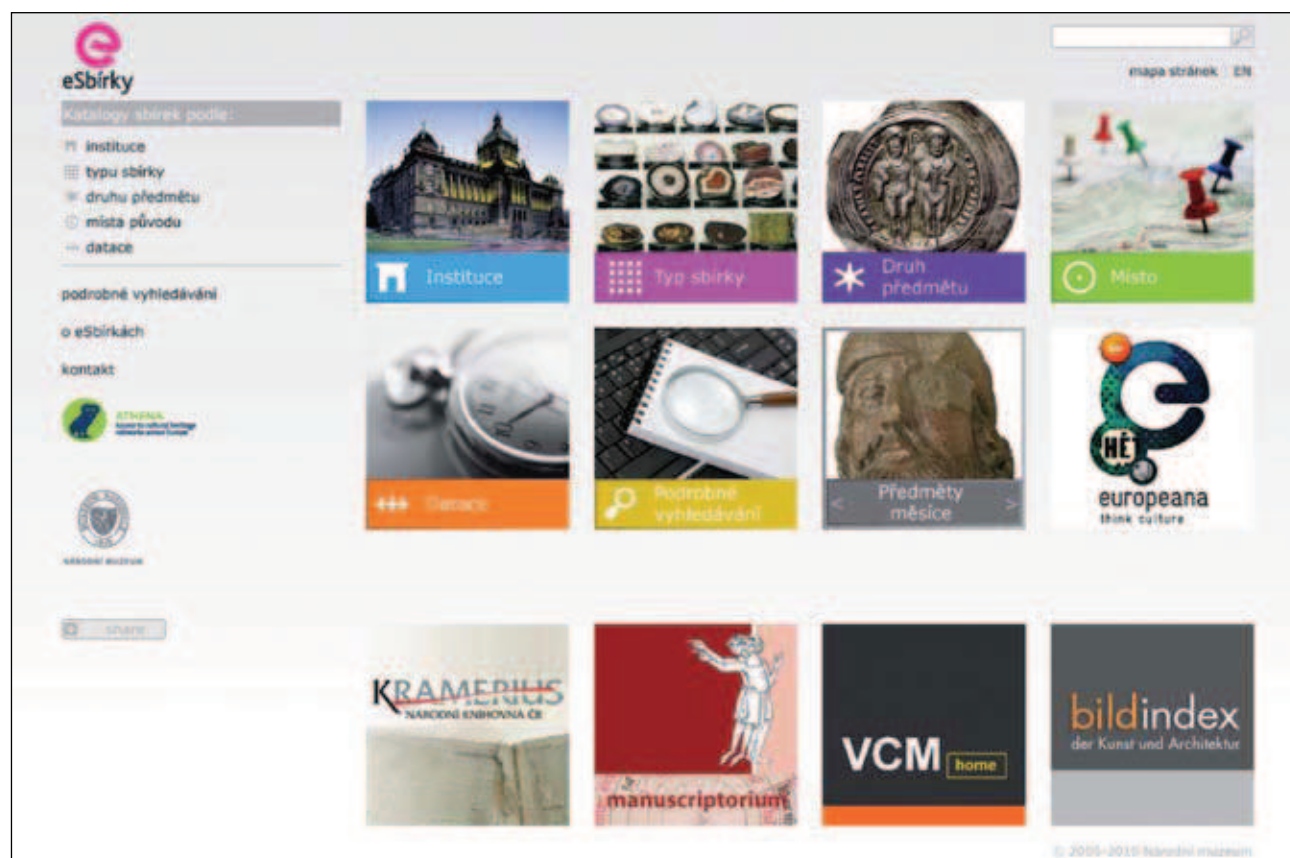
From Date (YYYY-MM-DD): To Date (YYYY-MM-DD):

OAI SET:

Namespace Prefix:

☐ This is a LIDO import

Obr. 1: Ingestor pro předání digitalizovaného obsahu

Obr. 2: Databáze eSbirky, www.esbirky.cz